

THE CONVERSION INTO THE SPOKEN ROMANIAN LANGUAGE

Sorina Pârțu

PhD Student, „Alexandru Ioan Cuza”, University of Iași

Abstract: Our study aims at highlighting the grammatical particularities and the mechanism of conversion in the Romanian language. The analysis will be performed from the perspective of the traditional descriptive synchronic grammar, based on the definition and the cases of conversion existing in „Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală”, Luminița Hoartă Cărăușu, 2013.

Keywords: conversion, context, morphological value, corpus of spoken language, contextual relationship

Mioara Avram¹ susține că gramatica este un ansamblu de reguli privitoare, pe de o parte, la forma cuvintelor și la modificările ei, iar, pe de altă parte, la îmbinarea cuvintelor în procesul comunicării. Regulele privitoare la forma cuvintelor și la modificările formale ale cuvintelor constituie *morfologia*, iar regulile privitoare la îmbinarea cuvintelor în propoziții și fraze constituie *sintaxa*.

Conversiunea sau schimbarea valorii/ clasei gramaticale este o problemă importantă care vizează noțiuni semnificative de morfologie și care a fost definită² ca mijloc intern de îmbogățire a vocabularului care constă în formarea unui cuvânt nou prin trecerea de la o parte de vorbire la alta.

Se pot înregistra, printre altele, următoarele situații de conversiune:

1. pronume demonstrativ → adjectiv pronominal demonstrativ

a). pronume demonstrativ de apropiere → adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere

„*acesta* este mesajul pe care de fapt vrea să_l dea hristos.”³ (pronume demonstrativ de apropiere)

„că face lucrul *acesta* din dragoste din preaplinul iubirii sale față de Dumnezeu.”⁴ (adjectiv pronominal demonstrativ de apropiere)

„H. Deci, *acesta* a fost invitatul nostru de azi. Cristi Petrea.”⁵ (pronume demonstrativ de apropiere)

„...ei nu mai puteau să respecte *aceste* tradiții...”⁶ (adjectiv pronominal

1Avram, Mioara, *Gramatica pentru toți*, Editura Humanitas, București, 1997, p. 17.

2Badea, Mariana, *Limba română- gramatica*, Editura BADEA & Professional Consulting, București, 2008, p. 33.

3Hoartă Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 13.

4Hoartă Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 16.

5Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l' oral*, Editura ECHINOX, Cluj-Napoca, 2004, p. 86.

6Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l' oral*, Editura ECHINOX, Cluj-Napoca, 2004, p. 56.

demonstrativ de apropiere)

b). pronume demonstrativ de depărtare → adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare

„poziția inițială este *aceea* cu mâinile împreunate pe piept) <L> <S> în numele tatălui și al fiului și al sfântului duh.”⁷ (pronume demonstrativ de depărtare)

„cine citește *acel* cod de legi își dă bine seama că ele se aseamănă cu poruncile date lui.”⁸ (adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare)

„dar a fost *acela* care → a lăsat nu numai reședința arhiepiscopală de astăzi ↑ cu toate cuprinderile ei ↑...”⁹ (pronume demonstrativ de depărtare)

„cînd mă duceam la vaccinări vedeam copilul *acela*...”¹⁰ (adjectiv pronominal demonstrativ de depărtare)

c). pronume demonstrativ de identitate → adjectiv pronominal demonstrativ de identitate

„veșmintele rămân *aceleași* cu excepția mitrei arhieresti”¹¹ (pronume demonstrativ de identitate)

„dar îi va aștepta (↑) și pe ucenici *aceleași* necazuri grele.”¹² (adjectiv pronominal demonstrativ de identitate)

d). pronume demonstrativ de diferențiere → adjectiv pronominal demonstrativ de diferențiere

„n_a venit ca *ceilalți* în jurul lui să_l slujească...”¹³ (pronume demonstrativ de diferențiere)

„*ceilalți* candidați ↑ + și lideri politici în general ↓ simt nevoia să dea răsPUNsurile ↓ + privitor la criză ↑ la ieșirea din criză ↑”¹⁴ (adjectiv pronominal demonstrativ de diferențiere)

Pronumele demonstrativ înlocuiește numele unui obiect, deosebindu-l totodată de alte obiecte prin indicarea apropierii sau depărtării lui în spațiu sau în timp, identității sau

7Hoarță Căraușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 121.

8Hoarță Căraușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 48.

9 Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l' oral*, Editura ECHINOX, Cluj-Napoca, 2004, p. 71.

10Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l' oral*, Editura ECHINOX, Cluj-Napoca, 2004, p. 70.

11Hoarță Căraușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 77.

12Hoarță Căraușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 553.

13Hoarță Căraușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 135.

14 Hoarță Căraușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 284.

diferențierii față de alte obiecte.¹⁵

Când pronumele demonstrative nu țin locul numelor de ființe sau de lucruri, ci le însoțesc, determinându-le, precizează aceeași sursă¹⁶, sunt adjective pronominale demonstrative.

Adjectivul pronominal demonstrativ se acordă în gen, număr și caz cu substantivul pe care-l determină.

În *Limba română-gramatica*¹⁷ se consideră că atunci când pronumele demonstrativ determină un substantiv și se acordă cu acesta în gen, număr și caz (întocmai adjectivului) formele pronumelui demonstrativ devin, schimbându-și valoarea gramaticală, adjective pronominale demonstrative.

2. pronume posesiv → adjectiv pronominal posesiv

„TB: <P Dar eroarea mea↑] este *a mea*. P>”¹⁸ (pronume posesiv)

„Cartea *mea* favorită rămâne Maestru’ și Margareta↓”¹⁹ (adjectiv pronominal posesiv)

„visul băiatului *meu*↑ este să ajungă un mare portar...”²⁰ (adjectiv pronominal posesiv)

Sub aspect **semantic**, pronumele posesiv, în opinia lui Dumitru Irimia²¹, înlocuiește substantive caracterizate printr-un raport de posesiune (apartenență, dependență) implicând doi termeni, posesorul și obiectul posedat, considerat din perspectiva protagoniștilor actului lingvistic.

Dumitru Irimia²² opinează că pronumele posesive întrebuințate adjectival se caracterizează prin dependența lor morfologică față de substantivul (pronumele) împreună cu care se dezvoltă raportul explicit de posesiune; subordonându-se acțiunii principiului acordului, *pronumele adjectivale* își modifică forma în funcție de *numărul*, *genul* și *cazul* substantivului (pronomelui) determinat: *sora mea/ fratele meu/ surorii mele/ surorile mele/ frații mei*.

3. pronume nehotărât → adjectiv pronominal nehotărât

„s’aveți dragoste sinceră *unul* față de *altul*↓”²³ (pronume nehotărât)

„D: <S am făcut la *alti*_obiecti>.”²⁴ (adjectiv pronominal nehotărât)

15 *Gramatica limbii române*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1963, p. 167.

16 *Gramatica limbii române*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1963, p. 168.

17 Badea, Mariana, *Limba română- gramatica*, Editura BADEA & Professional Consulting, București, 2008, p. 158.

18 Hoartă Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 284.

19 Hoartă Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 288.

20 Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l’ oral*, Editura ECHINOX, Cluj-Napoca, 2004, p. 77.

21 Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Editura Polirom, Iași, 2000, p. 117.

22 Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Editura Polirom, Iași, 2000, p. 119.

23 Hoartă Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 99.

24 Hoartă Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 177.

„...Diaconescu zice↓ hai domnule/↓ *toți* sînt securiști/ ceea ce: ar trebui să judecăm↓”²⁵ (pronume nehotărât)
„...că *toți* viermii de mătase să stea acolo...”²⁶ (adjectiv pronominal nehotărât)

Pronumele nehotărât ține locul unui substantiv fără să dea vreo indicație precisă asupra obiectului.²⁷

Adjectivele pronominale nehotărâte stau de obicei înaintea substantivului determinat.²⁸

4. pronume negativ → adjectiv pronominal negativ

„MG: Nu candidează *niciunul*.”²⁹ (pronume negativ)

„CA: <R Nu e *niciun* drept la replică.”³⁰ (adjectiv pronominal negativ)

Pronumele negativ ține locul într-o propoziție negativă substantivului (sau substantivelor) din propoziția pozitivă corespunzătoare, negându-l (sau negându-le) totodată.³¹

Adjectivul pronominal negativ stă totdeauna înaintea substantivului determinat.³²

5. pronume interogativ → adjectiv pronominal interogativ

„ce-i transmiteți↑ acestei profesoare?”³³ (pronume interogativ)

„AS: De la *ce* institut?”³⁴ (adjectiv pronominal interogativ)

6. pronume relativ → adjectiv pronominal relativ

„VT: <F Păi iată manipuLArea] electoRALă↑ *pe care* o fac aproape toate posturile de televiziune. F>”³⁵ (pronume relativ)

„pur și simplu↓ aici discutăm care ar fi↑ eventual↓ *care* sistem ar fi mai util↓ și repet↓”³⁶ (adjectiv pronominal relativ)

7. adjectiv → adverb

25Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l' oral*, Editura ECHINOX, Cluj-Napoca, 2004, p. 145.

26Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l' oral*, Editura ECHINOX, Cluj-Napoca, 2004, p. 48.

27Gramatica limbii române, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1963, p. 173.

28Gramatica limbii române, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1963, p. 174.

29Hoarță Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 303.

30 Hoarță Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 272.

31Gramatica limbii române, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1963, p. 178.

32Gramatica limbii române, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1963, p. 179.

33 Hoarță Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 277.

34 Hoarță Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 364.

35 Hoarță Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 364.

36Hoarță Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 393.

„MB: deci un orașel↑ + [foarte *frumos*.³⁷ (adjectiv)

„MM: Deci legea asta tăiem numai [salarii și pensii↓ iar restu-i rugăm *frumos* să nu mai facă afaceri cu STAtu’.³⁸ (adverb)

8. verb la participiu → adjectiv

„VF: [V-am *rugat* să faceți doar o completare.³⁹ (verb la participiu)

„cuvântul lui Dumnezeu ascultat meditat *rugat* schimbă omul...⁴⁰ (adjectiv provenit din verb la participiu)

8. adverb → prepoziție

„) dacă_l veți avea pe Dumnezeu *deasupra*↑(repetând gestul indicial) familia voastră↑+cu pruncii voștri↑+pe care-i veți zămislî↑⁴¹ (adverb)

„din MĂNDRIA_ORGOLIUL_AMBIȚIA↑+++dorința de_a_te plasa *deasupra* celuilalt↑ca fiind obstacolul principal↑...⁴² (prepoziție)

Uneori trecerea de la o parte de vorbire la alta se face cu modificarea formei-tip. Astfel, numeroase adverbe devin prepoziții prin articulare: *îndărăt* adv. - *îndărătul*, prep., *înainte* adv. - *înaintea* prep.⁴³

Ca și cuvintele, unele locuțiuni pot corespunde unor părți de vorbire diferite, fie fără modificări formale (*de-a lungul* loc. adv. și loc. prep., *de mai mare dragul* loc. adj. și loc. adv.), fie cu modificări (*în jur* loc. adv. - *în jurul* loc. prep.).⁴⁴

9. adjectiv → substantiv

„MB: deci un orașel↑ + [foarte *frumos*.⁴⁵ (adjectiv)

„noi căutăm întotdeauna *frumosul* (↑) <R> (+) și dacă nu putem să-l vedem în cel de lângă noi (↑) <R> (+) se pare că este urâtul prea mult în noi (↑) <R> (+) decât să mai fim în stare să vedem *frumosul* (↑) <R> (+) în persoana de lângă noi...⁴⁶ (substantiv)

10. substantiv → adverb

37 Hoarță Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 423.

38 Hoarță Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 439.

39 Hoarță Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 481.

40 Hoarță Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 54.

41 Hoarță Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 67.

42 Hoarță Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 81.

43 Avram, Mioara, *Gramatica pentru toți*, Editura Humanitas, București, 1997, pp. 35-36.

44 Avram, Mioara, *Gramatica pentru toți*, Editura Humanitas, București, 1997, p. 36.

45 Hoarță Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 423.

46 Hoarță Cărașu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 562.

„vă aduceți aminte↑ și de: *seara* aceasta minunată: și veți' + PRINDE PUTERI↓ + veți simți harul lui Dumnezeu↓...”⁴⁷ (substantiv)
 „*seara* cân' vă plimbați pe copou↑ + vă aduceți aminte↑...”⁴⁸ (adverb)

Mai numeroase decât adverbele primare sunt adverbele provenite din alte părți de vorbire. Dintre acestea, unele au aceeași formă cu părțile de vorbire din care provin și de care nu se deosebesc decât prin întrebuintare. Sunt folosite în mod regulat ca adverbe- păstrându-și atât forma, cât și înțelesul- substantivele care denumesc anotimpurile, zilele și unele părți ale zilei. În această situație substantivele respective sunt folosite în forma lor articulată de singular sau de plural. Fac excepție numele de zile și substantivul *dimineață*, care apar uneori și în formă nearticulată.⁴⁹

II. *pronume personal* → *pronume reflexiv*

„□□□eu *te* iert □ cu o condiție.”⁵⁰ (pronume personal)

„...dacă te rogi↑ + tre să dai slavă lu' (*punctând cu mâna dreaptă pe fluxul expunerii verbale*)dumnezeu.”⁵¹ (pronume reflexiv)

Dumitru Irimia⁵² subliniază ideea că, sub aspect **semantic**, identitatea *pronumelui personal* între celelalte pronume este fixată de specificul raportului de substituție și, în legătură cu acesta, de structura specifică a constantei semantice.

În desfășurarea raportului semantic, pronumele personal dezvoltă două modalități de reprezentare, una proprie (stă **pentru** *substantiv*) și alta comună cu a celorlalte pronume nepersonale (stă **în locul** *substantivelor*).

Prima modalitate este specifică pronomelor **eu**, **tu**, **noi** și **voi**, cea de-a doua caracterizează pronumele **el**, **ea**, **ei**, **ele**.

Același autor⁵³ consideră că, sub aspect **semantic**, pronumele reflexiv se caracterizează prin realizarea a două suprapunerii, una în plan deictic: *locutor și obiectul discursului lingvistic* (*Eu îmbrac*=[*Eu spun că*] *eu îmbrac*), alta în plan sintactic: *subiectul și obiectul acțiunii verbale*: **Eu** (subiect) **mă** (obiect) îmbrac.→ *Eu mă îmbrac* [*Eu spun că eu îmbrac pe mine.*]

Prin suprapunerea din plan deictic, sensul lexical al pronumelui reflexiv se confundă cu sensul gramatical de persoană.

BIBLIOGRAPHY

Gramatica limbii române, vol. I, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1963.

Avram, Mioara, *Gramatica pentru toți*, Editura Humanitas, București, 1997.

47 Hoarță Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 103.

48 Hoarță Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 103.

49 *Gramatica limbii române*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1963, p. 302.

50 Hoarță Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 55.

51 Hoarță Cărăușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013, p. 139.

52 Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Editura Polirom, Iași, 2000, p. 97.

53 Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Editura Polirom, Iași, 2000, p. 113.

Badea, Mariana, *Limba română- gramatica*, Editura BADEA & Professional Consulting, București, 2008.

Irimia, Dumitru, *Gramatica limbii române*, Editura Polirom, Iași, 2000.

Corpusuri:

Hoarță Căraușu, Luminița, *Corpus de limbă română vorbită actuală nedialectală*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2013.

Pop, Liana, *Verba volant; recherches sur l' oral*, Editura ECHINOX, Cluj-Napoca, 2004.